

opusdei.org

Eleazar – dôslednosť viery, dedičstvo cti

Katechéza pápeža Františka o starobe (8): Svätý Otec zdôraznil v stredu 4. mája 2022 pri audiencii zodpovednú úlohu starých ľudí dať mladej generácii statočné svedectvo dôslednosti vo viere a odovzdať im do dedičstva svoju česť.

27.10.2022

Biblickým úvodom ku katechéze bol úryvok z Druhej knihy Machabejcov

«Istý Eleazar, jeden z popredných zákonníkov, muž hoc aj pokročilého veku, predsa krásneho výzoru tváre [...] odpovedal rýchlo a povedal, nech ho radšej pošlú do podsvetia! „Lebo“ – riekol – „nesluší sa na náš vek pretvarovať sa. Veď mnohí mladíci by sa mohli domnievať, že deväťdesiatročný Eleazar prestúpil na pohanstvo, a tak by sa mohli pomýliť pre moju pretváрку a trošku nestáleho života. Ja však by som si privolať len odpor a hanbu na moju starobu». (2 Mach 6,18.23-25)

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

V rámci týchto katechéz o starobe sa dnes stretávame s biblickou postavou, starcom menom Eleazar, ktorý žil v čase prenasledovania zo strany Antiocha Epifana. Je to pekná postava. Jeho postava nám vydáva svedectvo o osobitnom vzťahu, ktorý existuje medzi *vernosťou staroby a ctou viery*. Je to hrdý človek, nie je

tak? Rád by som hovoril práve o cti viery, nielen o dôslednosti, ohlasovaní, odolnosti viery. Česť viery sa pravidelne ocitá pod tlakom, a to aj násilným, zo strany kultúry dobyvateľov, ktorá sa ju snaží znevážiť tým, že ju berie ako archeologický nález alebo starú poveru, archaickú malichernosť a podobne.

Biblický príbeh – počuli sme z neho malý úryvok, ale je dobré si ho prečítať celý – hovorí o epizóde Židov, ktorých kráľ svojim nariadením prinútil jesť mäso obetované modlám. Keď prišiel rad na Eleazara, ktorý bol veľmi váženým deväťdesiatročným starcom, ktorého si všetci vážili – mal autoritu –, kráľovskí úradníci mu poradili, aby simuloval, teda predstieral jedenie mäsa bez toho, aby ho naozaj zjedol. Náboženské pokrytectvo. Je tu mnoho náboženského pokrytectva či

pokrytectva klerikálneho. Hovorila mu: „Veď pristúp na tú trošku pokrytectva, nikto si to nevšimne“. Eleazar by tak bol zachránil a – ako mu navrávali – bol by takto v mene priateľstva prijal ich gesto súcitu a náklonnosti. Tlačili na neho, že koniec koncov ide len o minimálne gesto, predstierať jedenie, no pritom nejst, o bezvýznamné gesto.

Je to drobnosť, no Eleazarova pokojná a pevná odpoveď sa opiera o argument, ktorý nás zachytí. Hlavná myšlienka je táto: v starobe sa spreneveriť viere, aby sme si tým získali zopár dní, to je niečo neporovnateľné voči dedičstvu, ktoré staroba musí zanechať mladým, celým budúcim generáciám. Skvelý človek, tento Eleazar! Starec, ktorý žil dôsledne podľa svojej viery po celý život, má sa teraz ohnúť k predstieraniu, že ju zavrhol, má teraz novú generáciu odsúdiť na to, aby si myslela, že celá viera bola

predstieraním, vonkajším prevlekom, ktorý možno zanechať a uvažovať tak, že vo vlastnom vnútri si ju možno zachovať. Takto to nie je, hovorí Eleazar. Takéto správanie nerobí viere česť, dokonca ani pred Bohom. Táto vonkajšia banalizácia bude mať zničujúci vplyv na vnútro mladých ľudí. Ju tu statočnosť tohto muža, ktorý myslí na mladých, myslí na svoje budúce dedičstvo, myslí na svoj ľud.

Práve staroba – a toto je pekné pre seniorov – sa tu javí ako rozhodujúce a nenahraditeľné miesto tohto svedectva. Starší človek, ktorý by pre svoju zraniteľnosť privolil považovať praktizovanie viery za nepodstatné, by u mladých ľudí vyvolal presvedčenie, že viera nemá skutočný vzťah k životu. Javila by sa im od začiatku ako súbor prejavov správania, ktoré sa dajú v prípade potreby simulovať alebo zastierať,

pretože žiadny z nich nie je pre život až taký dôležitý.

Staroveký gnostický blud, ktorý bol veľmi silnou a veľmi zvodnou pascou pre kresťanstvo prvých storočí, špekuloval práve ohľadom tohto, je to stará vec: že viera je duchovnosť, nie prax; že je silou mysle, nie formou života. Vernosť a ctenie si viery nemá podľa tejto herézy nič spoločné so životným správaním, inštitúciami spoločenstva a symbolmi tela. Zvodnosť tejto perspektívy je silná, pretože si po svojom interpretuje jednu nespornú pravdu: že viera sa nikdy nedá zredukovať na súbor pravidiel o jedení či na spoločenské praktiky. Viera je niečo iné. Problém je v tom, že gnostická radikalizácia tejto pravdy marí realizmus kresťanskej viery; pretože kresťanská viera je realistická, kresťanská viera nie je len vyslovovať Krédo: je to myslieť podľa Kréda, cítiť podľa Kréda a

uskutočňovať Krédo. Konať rukami. Naopak tento gnostický návrh je predstieraním – dôležité je, aby si mal v sebe spiritualitu a potom si môžeš robiť, čo chceš. A toto nie je kresťanské. Je to prvá heréza gnostikov, ktorá je tu momentálne veľmi módna v toľkých centrách spirituality a tak ďalej. A vyprázdňuje svedectvo týchto ľudí, ktorí ukazujú konkrétne Božie znamenia v živote spoločenstva a gestami tela vzdorujú zvrátenostiam mysle.

Gnostické pokušenie, ktoré je – povedzme to slovo – jednou z heréz, jednou z náboženských úchyliet tejto doby, gnostické pokušenie zostáva stále aktuálne. V mnohých trendoch našej spoločnosti a kultúry je praktizovanie viery negatívne prezentované, niekedy v podobe kultúrnej irónie, inokedy skrytej marginalizácie. Praktizovanie viery sa zo strany týchto gnostikov, ktorí tu

boli už v Ježišovej dobe, považuje za zbytočnú, ba škodlivú vonkajškovú vec, za zastaraný pozostatok, ako nejaká maskovaná povera. Skrátka, za niečo pre starých ľudí. Tlak, ktorý táto nevyberavá kritika vyvíja na mladé generácie je silný.

Samozrejme, vieme, že praktizovanie viery sa môže stať bezduchým zovňajškom – to je druhé, zas opačné nebezpečenstvo – avšak samo o sebe to tak vonkoncom nie je. Možno práve nám seniorom prislúcha jedno veľmi dôležité poslanie: *prinavrátiť viere jej česť*, urobiť ju dôslednou, koherentnou, čo je svedectvo Eleazara – dôslednosť až do konca. Praktizovanie viery nie je symbolom našej slabosti, ale skôr znakom jej sily. Už nie sme mladíci. Nežartovali sme, keď sme sa vydali kráčať Pánovou cestou!

Viera si zaslúži úctu a rešpekt až do konca: zmenila náš život, očistila našu myseľ, naučila nás klaňať sa

Bohu a milovať blížneho. Je požehnaním pre všetkých! Avšak celá viera, nielen jej časť.

Nevymeníme vieru za zopár bezstarostných dní, ale budeme konať ako Eleazar, dôsledne až do konca, až po mučenie. Vo všetkej pokore a pevnosti ukážeme práve v starobe, že veriť nie je len niečo „pre starcov“, ale je to vec života. Verme v Ducha Svätého, ktorý robí všetko novým, a on nám ochotne pomôže.

Drahí starší bratia a sestry, nechcem povedať starci – patríme do tej istej skupiny –, prosím, hľadme na mladých. Pozorujú nás, nezabúdajme na to. Pripomína mi to ten nádherný povojnový film: „Deti sa na nás dívajú“. To isté môžeme povedať o mladých ľuďoch: mladí ľudia sa na nás dívajú a naša dôslednosť im môže otvoriť nádhernú cestu do života. Naopak prípadné pokrytectvo spôsobí veľa škody. Modlime sa jeden

za druhého. Nech Boh požehná
všetkých nás starých ľudí!

*(Preložila: Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu – Vatican
News)*

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/eleazar-doslednost-viery-
dedicstvo-cti/](https://opusdei.org/sk-sk/article/eleazar-doslednost-viery-dedicstvo-cti/) (23.03.2026)